

36

Què han fet les empreses per adaptar-se als canvis?

Xavier Cuadras Morató

Economista. Professor titular del Departament d'Economia i Empresa de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i director de l'Escola Superior de Comerç Internacional (ESCI-UPF), centre universitari adscrit a la UPF.

Doctor en economia per la Universitat de York (Regne Unit), 1996.

Ha estat investigador visitant a la Universitat de Pennsylvania i la Universitat de Rochester i professor visitant a la Universidad Centroamericana (Nicaragua) i la Escuela Superior de Economía y Negocios (El Salvador).

És autor de diferents llibres i ha publicat diversos articles científics en revistes espanyoles i internacionals sobre diversos àmbits de l'economia (entre d'altres macroeconomia, economia monetària, mercat de treball i economia internacional, competitivitat i diferents estudis sobre la independència de Catalunya).

Modest Guinjoan

@modest_guinjoan

Economista. Doctor en economia per la UAB. Soci-director de l'empresa de consultoria BARCELONA ECONOMIA.

Excap del Gabinet Tècnic del Departament d'Indústria.

Presideix les comissions d'Economia Agroalimentària, d'Economia Catalana i d'Economistes d'Empresa del Col·legi d'Economistes de Catalunya.

“*La crisi econòmica va fer estralls en el teixit productiu català, però, al mateix temps, va constituir un incentiu poderós per a moltes empreses que, malgrat totes les dificultats, van haver de refer-se per no perdre competitivitat i sobreviure.*”

competitivitat, en un entorn global que canvia tothora i exigeix adaptacions constants a les innovacions tecnològiques, els canvis en les preferències dels consumidors i les modificacions institucionals del medi en què operen. La crisi econòmica que, amb més o menys cruada, va afectar les economies de tots els països del nostre entorn a partir de l'any 2008 va tenir conseqüències molt negatives per a la situació econòmica, empresarial i social del nostre país, però també va provocar, com a efecte col·lateral positiu, un reforçament notable de la competitivitat de la part del teixit empresarial que va aconseguir sobreviure. En aquest article analitzem com les empreses catalanes, especialment les pimes, han adaptat les seves estratègies d'internacionalització i finançament i, d'aquesta manera, han augmentat la seva capacitat competitiva.

L'evolució de l'activitat exportadora de les empreses catalanes és un dels aspectes més positius del panorama recent de la nostra economia. El 2018 el valor corrent de les exportacions (vendes a l'exterior, sense comptar el mercat espanyol) era un 42 % superior al del 2008, any en què s'havia assolit el màxim abans de la crisi. La internacionalització empresarial s'ha aconseguit a través de dues vies: 1) un augment notable del nombre d'empreses exportadores, i 2) un increment de les exportacions mitjanes per empresa. Actualment a Catalunya hi ha més de 17.000 empreses que exporten de manera regular, un 24 % més de les que hi havia el 2008. Les estratègies d'internacionalització de les empreses catalanes han permès una saludable diversificació dels mercats de destinació de les exportacions, de manera que sobretot el mercat espanyol, però també el corresponent als països de la UE, han perdut pes de manera progressiva en favor d'altres destinacions tradicionalment d'accés més complicat.

Pel que fa a la salut economicofinancera de les empreses catalanes, no hi ha cap dubte que al llarg dels darrers anys aquesta ha millorat. La crisi de vendes va esperonar mesures d'ajustament i la crisi financera les va accelerar, de manera que avui el sistema empresarial català mostra en els seus balanços una musculatura molt més sana i robusta que la d'abans de l'any 2008. N'és una mostra la manera com han evolucionat les magnituds i les ràtios de balanç de les pimes que recull el darrer *Anuari de la pime catalana*, que constitueix una fotografia prou acurada de l'estructura del balanç d'aquest tipus d'empreses per al període 2000-2016 i que està basada en informació que procedeix de l'anàlisi dels estats comptables de quasi 75.000 pimes.

De l'actiu d'aquestes empreses cal destacar-ne una clara tendència a la reducció de pes de dos blocs de partides: existències, a remolc de la guerra als estocs que s'ha declarat arreu, i deutors, per la millora en els terminis de cobrament que s'ha produït, en bona part gràcies a la llei contra la morositat. En aquest punt val la pena ressaltar que en els 17 anys considerats, les pimes han rebaixat els seus terminis de cobrament de 95 dies a 77 el 2015.

Del passiu, el que més en destaca és el reforçament sostingut dels recursos propis: el 2007 representaven el 38,1 % del passiu i el 2016 aquest pes havia

Què poden fer les empreses per preparar-se davant de canvis en l'ordre polític i constitucional com els que s'han estat discutint els darrers anys a Catalunya? De manera directa, segurament que molt poca cosa. Tot i que les empreses necessiten avançar-se i adaptar-se a totes les contingències que afectin el desenvolupament dels seus negocis, això esdevé pràcticament impossible en un camp, el de la política, que resta fora de l'àmbit de control directe de la major part dels empresaris.

No obstant això, les empreses amb vocació de permanència es veuen sempre obligades a mantenir i millorar la seva

“*Davant de les dificultats que s'albiren en el marc d'una recuperació econòmica que s'està alentint de forma molt clara, no podem deixar de preguntar-nos si els imprescindibles processos d'adaptació empresarial no serien molt més fàcils amb una política econòmica pròpia i més alineada amb els interessos de les empreses catalanes.*”

crescut fins al 52 %, amb un perfil de tendència interanual inequívoc. En correspondència amb aquesta tendència, l'endeutament no ha parat de disminuir per a situar-se per sota de la meitat del passiu. La darrera constatació de la millora de les estructures economicofinanceres de les pimes la trobem en l'anàlisi de les ràtios financeres més habituals, com ara les de solvència, liquiditat i tresoreria, que presenten valors no només alts, sinó creixents des de l'inici de la crisi.

En definitiva, la crisi va significar 1) que es produïssin moltes baixes empresarials, moltes empreses que van haver de tancar; i 2) que les que van quedar van haver de fer grans esforços d'adaptació, de manera que avui en dia es troben amb unes estructures de finançament molt més sanejades i preparades per al futur.

El moment polític que viu el país ve acompanyat d'una conjuntura empresarial relativament favorable. La crisi econòmica va fer estralls en el teixit productiu català però, al mateix temps, va constituir un incentiu poderós per a moltes empreses que, malgrat totes les dificultats, van haver de refer-se per no perdre competitivitat i sobreviure. Davant d'això i de les dificultats que s'albiren en el marc d'una recuperació econòmica que s'està alentint de forma molt clara, no podem deixar de preguntar-nos si els imprescindibles processos d'adaptació empresarial no serien molt més fàcils amb una política econòmica pròpia i més alineada amb els interessos de les empreses catalanes.